

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

*Stanowisko konsultantów krajowych
w dziedzinie medycyny rodzinnej oraz w dziedzinie radiologii
i diagnostyki obrazowej z dnia 15 grudnia 2022 r.
dotyczące diagnostyki obrazowej płuc przy użyciu tomografii
komputerowej (TK) w POZ
oraz programu diagnostyki przesiewowej w kierunku raka płuca*

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 15 września 2022 zmieniającym rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej (Dz.U. 2022 poz. 1965), od dnia 01.10.2022:

“Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej może wystawiać skierowanie na badanie tomografii komputerowej płuc po stwierdzeniu nieprawidłowości w badaniu radiologicznym klatki piersiowej przy wskazaniach do pogłębienia diagnostyki.”

Placówka POZ nie ponosi kosztów skierowania. Badanie jest rozliczane przez Narodowy Fundusz Zdrowia bezpośrednio z pracownią diagnostyczną wykonującą tomografię komputerową.

Aspekty praktyczne:

Należy wystawić skierowanie do pracowni diagnostycznej tomografii komputerowej (kod pracowni: 7220). Wystawiając skierowanie należy wybrać kod ICD-9:

- ✓ 87.410 – TK klatki piersiowej bez wzmocnienia kontrastowego lub
- ✓ 87.411 – TK klatki piersiowej bez i ze wzmocnieniem kontrastowym

Jednoznaczne wytyczne oraz szczegółowe wskazania do badania (TK) są trudne do ustalenia z uwagi na różnorodność chorób płuc i sytuacji klinicznych w których w badaniu RTG opisana jest zmiana wymagająca rozstrzygnięcia badaniem TK (np. różnicowanie: anomalia anatomiczna, artefakt, zmiana łagodna imitująca naciek nowotworowy, itp.).

Chcielibyśmy ponadto przypomnieć, iż istnieje dokument *iRefer* obejmujący wytyczne dla lekarzy kierujących na badania obrazowe, który można znaleźć na stronie Ministerstwa Zdrowia pod linkiem: <https://pl.irefer.org.uk/guidelines>

Oczywiście decyzja pozostaje w kompetencji lekarza kierującego, który opiera ją na opisie badania RTG klatki piersiowej, w połączeniu z obrazem klinicznym pacjenta.

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

Poniżej przedstawiamy najistotniejsze wytyczne dla lekarzy POZ dot. omawianej kwestii:

1. Skierowanie pacjenta na badanie TK płuc powinno wynikać z opisu zmian w badaniu radiologicznym klatki piersiowej (opis powinien być wykonany przez lekarza radiologa, ale nie musi zawierać wprost zalecenia wykonania TK, decyzja leży po stronie lekarza kierującego)
2. Oprócz wyniku badania radiologicznego klatki piersiowej przy kierowaniu pacjenta na poszerzoną diagnostykę należy kierować się obrazem klinicznym i dotychczas prowadzoną diagnostyką (ocena poprzednich badań radiologicznych płuc).
3. Skierowanie na badanie TK płuc może odbywać się zarówno w trybie planowym, jak i pilnym.
4. **Lekarz podstawowej opieki zdrowotnej może zlecić badanie TK płuc zarówno z kontrastem jak i bez kontrastu.** Podanie kontrastu poprawia ocenę zmian w zakresie śródpiersia, pojedynczych guzków, węzłów chłonnych, opłucnej, osierdzia oraz ścian klatki piersiowej. Ostateczna decyzja powinna być podejmowana w łączności z obrazem klinicznym pacjenta.
5. Przed zleceniem badania TK z kontrastem należy pogłębić wywiad w kierunku występowania ostrych reakcji na podanie jodowych środków kontrastowych, ich nasilenia i przebiegu. Ciężka reakcja alergiczna na podanie kontrastu jest przeciwwskazaniem do kolejnego podania. Jeśli nie istnieje inna możliwość diagnostyki obrazowej, pacjent powinien zostać skierowany do diagnostyki w warunkach szpitalnych.
6. Przy zleceniu badania TK płuc z podaniem jodowego środka kontrastowego, należy uwzględnić parametry funkcji nerek, tarczycy oraz m.in. zażywaną przez pacjenta metforminę. Jodowe środki kontrastowe mogą być podawane u pacjentów ze stabilną wartością $eGFR \geq 30 \text{ ml/min/1.73m}^2$.
7. W przypadku wstępnego rozpoznania choroby śródmiąższowej płuc zalecanym badaniem obrazowym jest HRCT (tomografia wysokiej rozdzielczości), dlatego leczenie i dalsza diagnostyka zmian w płucach związanych z tą chorobą powinna odbywać się w ramach AOS.
8. Należy pamiętać, że w przypadku podejrzenia zmian o charakterze nowotworowym Pacjent powinien otrzymać kartę Diagnostyki i Leczenie Onkologicznego (DiLO) i niezwłocznie uzyskać diagnostykę tą ścieżką.

UWAGA:

TK klatki piersiowej/płuc w ramach POZ nie jest badaniem przesiewowym w kierunku wykrywania raka płuca (poniżej informacja szczegółowa o programie przesiewowym).

Konsultant krajowy
w dziedzinie medycyny rodzinnej

Dr hab. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

Konsultant krajowy
w dziedzinie radiologii i diagnostyki obrazowej

prof. dr hab. Jerzy Walecki

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

Badania przesiewowe w kierunku wykrywania raka płuca

Dla osób szczególnie zagrożonych rakiem płuca opracowany został Ogólnopolski Program Wczesnego Wykrywania Raka Płuca (WWRP) za pomocą Niskodawkowej Tomografii Komputerowej (NDTK). Badanie jest przeznaczone jedynie dla pacjentów w wieku 50-74, którzy od wielu lat nałogowo palą papierosy. Celem udziału w programie profilaktycznym, pacjent spełniający kryteria powinien zgłosić się do wyznaczonego ośrodka w Polsce wykonującego takie badanie.

Kryteria kwalifikacji do programu:

1. Osoby między 55. a 74. r.ż. palący nałogowo tytoń (≥ 20 paczkolet), którym nie udało się osiągnąć okresu abstynencji minimum 15 lat (dotyczy ostatniego okresu abstynencji)
2. Osoby między 50. a 74 r.ż. palący nałogowo tytoń (≥ 20 paczkolet), którym nie udało się osiągnąć okresu abstynencji minimum 15 lat (dotyczy ostatniego okresu abstynencji) **oraz dodatkowo:**
 - a) występuje/występowało u nich narażenie zawodowe na działanie pyłów i spalin
 - b) występuje/występowało u nich narażenie na radon
 - c) chorowały na raka płuca, chłoniaka, raka głowy i szyi lub nowotwory tytoniozależne
 - d) mają dodatni wywiad rodzinny (krewny pierwszego stopnia) w kierunku raka płuc
 - e) chorują na przewlekłą obturacyjną chorobę płuc lub włóknienie płuc

Aktualna lista ośrodków:

Województwo	Ośrodek wykonujący badanie	Adres	Kontakt
dolnośląskie i opolskie	Dolnośląskie Centrum Chorób Płuc	✓ plac Hirszfelda 12 53-413 Wrocław ✓ ul. Iwaskiewiczza 59-220 Legnica ✓ ul. Sokotowskiego 4 58-309 Wałbrzych	tel. 71 726 25 25
	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Wrocławiu	ul. Kamieńskiego 73a 51-124 Wrocław	tel. 661 924 322
	Wojewódzkie Centrum Szpitalne Kotliny Jeleniogórskiej	ul. Ogińskiego 6 58-500 Jelenia Góra	tel. 75 64 23 000
	Szklarska Poręba Izerskie Centrum Pulmonologii i Chemioterapii „Izer-Med”	ul. Sanatoryjna 1 58-580 Szklarska Poręba	tel. 573 800 904
	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Świdnicy	ul. Leśna 27-29 58-100 Świdnica	tel. 539 521 370
	Wielospecjalistyczny Szpital - Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu	ul. Lubańska 11-12, 59- 900 Zgorzelec	tel. 756 402 904
	Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu	ul. Borowska 213 50-556 Wrocław	tel. 885 802 597
	4 Wojskowy Szpital Kliniczny z Polikliniką Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrocławiu	ul. Weigla 5 50-981 Wrocław	tel. 261 660 480
kujawsko-pomorskie,	Uniwersyteckie Centrum Kliniczne w Gdańsku	ul. Smoluchowskiego 17 80-952 Gdańsk	tel. 58 349 36 86

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

pomorskie, warmińsko- mazurskie	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii	ul. Seminaryjna 1 85-326 Bydgoszcz	tel. 887 600 213
	Warmińsko - Mazurskie Centrum Chorób Płuc w Olsztynie	ul. Jagiellońska 78 10-357 Olsztyn	tel. 573 790 034 573 790 045
	Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II w Bartoszycach	ul. Wyszyńskiego 11 11-200 Bartoszyce	tel. 89 675 22 79
	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z Warmińsko-Mazurskim Centrum Onkologii w Olsztynie	al. Wojska Polskiego 37 10-228 Olsztyn	tel. 690 445 026
	„Pro-Medica” w Ełku Sp. z o.o.	Baranki 24 19-300 Ełk	tel. 601 477 081
lubelskie i podlaskie	Białostockie Centrum Onkologii im. Marie Skłodowskiej- Curie w Białymstoku	ul. Ogrodowa 12 15-027 Białystok	tel. 603 241 247
	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Białej Podlaskiej	ul. Terebelska 57-65 21-500 Biała Podlaska	tel. 83 414 73 90
	Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Krasnymstawie	ul. Sobieskiego 4 Krasnystaw 22-300	tel. 82 543 1502
	Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny Nr 4 w Lublinie	ul. Jaczewskiego 8 20-954 Lublin	tel. 81 72 44 434
	Centrum Onkologii Ziemi Lubelskiej im. św. Jana z Dukli	ul. Jaczewskiego 7 20-090 Lublin	tel. 502 206 778
lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomo- rskie	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	ul. Szamarzewskiego 84 60-572 Poznań	tel. 690 396 928
	105 Kresowy Szpital Wojskowy z Przychodnią Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żarach	ul. Domańskiego 2 68-200 Żary	tel. 729 112 120
		ul. Żelazna 1a 68-100 Żagań	tel. 729 112 140
	Wielospecjalistyczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim	ul. Dekerta 1 66-400 Gorzów Wielkopolski	tel. 734 821 568
	Nowy Szpital w Świebodzinie Sp. z o.o.	ul. Młyńska 6 66-200 Świebodzin	tel. 500 169 874
	Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespólny w Szczecinie	ul. Arkońska 4 71 -455 Szczecin	Tel. 918 139 313
ul. Skołowskiego 11 70-880 Szczecin		Tel. 914 427 218	
łódzkie i mazowieckie	Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc	ul. Płocka 26 01-138 Warszawa	tel. 22 43 12 405
	Centrum Medyczo-Diagnostyczne sp. z o.o. Przychodnia Zdrowia „Dąbrówka”	ul. Dąbrówki 52 05-300 Mińsk Mazowiecki	tel. 25 633 35 55
	Centrum Medyczo-Diagnostyczne sp. z o.o.	ul. Kleeberga 2 05-110 Siedlce	tel. 25 633 35 55
	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Łodzi	ul. Północna 42, 91-425 Łódź	tel. 42 634 13 06

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

	Szpital Wojewódzki im. Prymasa Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sieradzu	ul. Armii Krajowej 7 98-200 Sieradz	tel. 534 582 432
	Wojewódzkie Wielospecjalistyczne Centrum Onkologii i Traumatologii im .M. Kopernika w Łodzi	ul. Pabianicka 62 93-513 Łódź	tel. 42 689 52 00
	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Uniwersytecki Szpital Kliniczny nr 1 im. Norberta Barlickiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi	ul. Kopcińskiego 22 90-153 Łódź	Tel. 42 67 76 698
małopolskie, podkarpackie, świętokrzyskie	Świętokrzyskie Centrum Onkologii w Kielcach	ul. Artwińskiego 3 25-734 Kielce	tel. 885 77 99 88
	Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu	ul. Schinzla 13 27-600 Sandomierz	tel. 798 913 598
	Szpital Specjalistyczny im. J. Śniadeckiego w Nowym Sączu	ul. Młyńska 10 33-300 Nowy Sącz	tel. 693 712 668
	Szpital Specjalistyczny Chorób Płuc „Odrodzenie” im. Klary Jelskiej	ul. Gładkie 1 34-500 Zakopane	tel. 603 084 846
	Szpital Wojewódzki im. św. Łukasza Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Lwowska 178A 33-100 Tarnów	tel. 14 63 15 854
	Szpital Powiatowy w Chrzanowie	ul. Topolowa 16 32-500 Chrzanów	tel. 32 624 74 09
	Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie - Państwowy Instytut Badawczy Oddział w Krakowie	ul. Garncarska 11 31-115 Kraków	tel. 12 634 83 83
	Szpital Specjalistyczny im. H. Klimontowicza w Gorlicach	ul. Węgierska 21 38-300 Gorlice	tel. 18 35 53 504 18 35 53 502
	Szpital Specjalistyczny im. Edmunda Biernackiego w Mielcu	ul. Żeromskiego 22 39-300 Mielec	tel. 17 780 01 00
	Nowe Techniki Medyczne Szpital Specjalistyczny im. Świętej Rodziny Sp. z o.o.	Rudna Mała 600 36-060 Głogów Małopolski	tel. 17 86 66 700
śląskie	Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 im. prof. Stanisława Szyszko	ul. 3-maja 13-15 41-800 Zabrze	tel. 534 433 633 lub 733 120 778

Zachęcamy do zapoznania się ze szczegółami programu i do kierowania pacjentów na badania przesiewowe. <https://pacjent.gov.pl/programy-profilaktyczne/profilaktyka-raka-pluca>

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE MEDYCYNY RODZINNEJ
dr hab. n. med. Agnieszka Mastalerz-Migas, prof. UMW

KONSULTANT KRAJOWY W DZIEDZINIE RADIOLOGII I DIAGNOSTYKI OBRAZOWEJ
Prof. dr hab. n. med. Jerzy Walecki

Konsultacje dotyczące zapisów stanowiska:

Prof. dr hab. Adam Antczak, Kierownik Kliniki Pulmonologii Ogólnej i Onkologicznej, Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Prof. dr hab. Tadeusz Orłowski, Kierownik Kliniki Chirurgii, Instytut Gruźlicy i Chorób Płuc w Warszawie

Opracowano na podstawie:

1. UpToDate: Overview of the initial evaluation, diagnosis, and staging of patients with suspected lung cancer; dostęp 13.11.2022
2. UpToDate: Approach to the adult with interstitial lung disease: Diagnostic testing; dostęp 13.11.2022
3. Bhalla AS, Das A, Naranje P, Irodi A, Raj V, Goyal A. Imaging protocols for CT chest: A recommendation. Indian J Radiol Imaging. 2019 Jul-Sep;29(3):236-246.
4. Purysko CP, Renapurkar R, Bolen MA. When does chest CT require contrast enhancement? Cleve Clin J Med. 2016 Jun;83(6):423-6
5. UpToDate: Patient evaluation prior to oral or iodinated intravenous contrast for computed tomography; dostęp 13.11.2022
6. ACR Committee on Drugs and Contrast Media. ACR manual on contrast media, American College of Radiology 2022. https://www.acr.org/-/media/acr/files/clinical-resources/contrast_media.pdf dostęp 13.11.2022